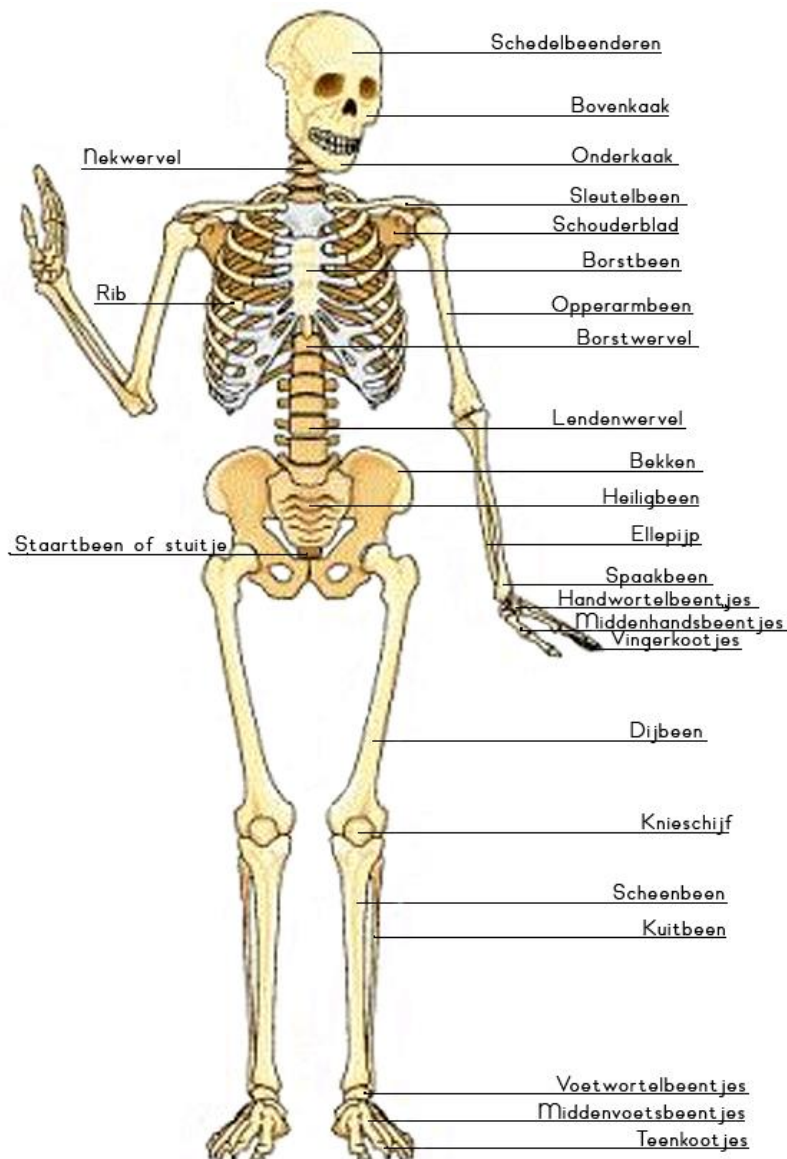

Botten

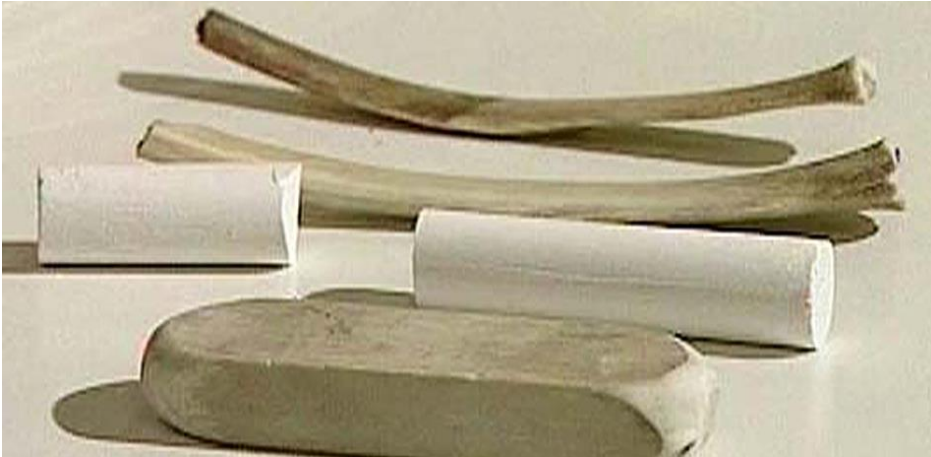
Wel 206 botten en botjes verstevigen ons lichaam!

En veel van die botten voel je zitten. Als je op je hoofd tikt, voel je je schedel. Je kunt heel goed de botjes in je handen voelen. Als je een beetje aan de magere kant bent, kun je zo ongeveer xylofoon spelen op je ribben. En aan de voorkant van je onderbeen zit je scheenbeen. Als je die stoot, doet het flink pijn!

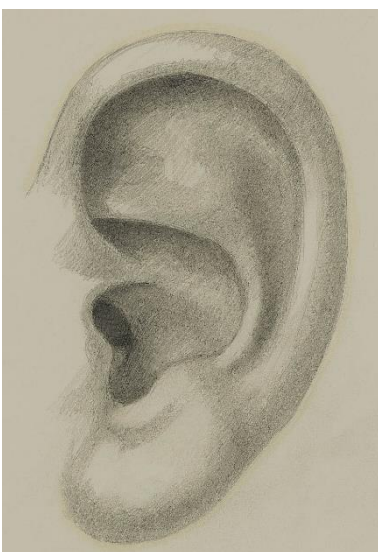
Wat is bot?

Botten zijn gemaakt van kalk en lijm. Kalk zorgt voor stevigheid en lijm voor buigzaamheid. Veel dingen in de natuur zijn van kalk, bijvoorbeeld schelpen.

Een baby is nog heel lenig en buigzaam. Baby's hebben namelijk veel lijm in hun botjes zitten. Ze kunnen makkelijk hun eigen tenen in hun mond stoppen. Probeer jij dat maar eens, dat lukt je vast niet meer!

Als je ouder wordt, zit er steeds minder lijm in je botten en steeds meer kalk. Bejaarde mensen hebben meer kalk dan lijm in hun botten. Daardoor breken zij veel makkelijker hun botten als ze vallen.

Wat is kraakbeen?

Bot met veel lijm heet ook wel kraakbeen. Kraakbeen zit op plekken waar je bot een beetje buigzaam moet zijn. Het zit bijvoorbeeld in je neus en in je oor. Daarom kun je je oren en je neus heen en weer buigen met je vingers.

Kan bot groeien?

Ja natuurlijk, want jouw botten zijn al veel langer, dan toen je een baby was. Ze groeien tot je volwassen bent.

Als het belangrijk is voor je gezondheid om vast te stellen hoe lang je ongeveer zult worden, maken artsen weleens een foto van je handen. Daaraan kunnen ze zien hoeveel 'groeiruinimte' er nog in je zit en hoe groot je dus waarschijnlijk zult worden.

Breuken

En botten kunnen gelukkig ook weer aan elkaar groeien als ze gebroken zijn. Maar dat gaat niet vanzelf... Het goed helen van een botbreuk daar heeft je lijf wel een paar weken voor nodig.

Vaak is hulp van de dokter nodig om je botten te helpen wel recht aan elkaar te groeien. Bovendien moet je het lichaamsdeel waarin de botten gebroken zijn zo min mogelijk bewegen. Vaak betekent dat dus gips. Gips houdt je arm, been, voet of hand in één houding gevangen. Zo krijgen de losse botdelen de kans weer aan elkaar te groeien.

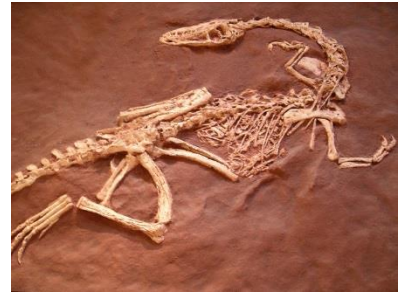

Wist je dat...

- de helft van je 206 botten in je handen en je voeten zit;
- het skelet van een volwassen mens wel 10 kilo weegt;
- het dijbeen (in je bovenbeen) je grootste bot is;
- je allerkleinste botje in je oor zit;
- je schedel uit 8 losse botten bestaat, die aan elkaar gegroeid zijn?

Heel oude botten

In de grond vinden onderzoekers regelmatig botten van mensen en dieren die lange tijd geleden geleefd hebben. Verschillende van die mensen- en diersoorten bestaan niet eens meer, die zijn inmiddels uitgestorven. De botten zijn helemaal versteend, het zijn fossielen geworden.

Heel oude botten zijn bijvoorbeeld die van allerlei soorten dinosauriërs. Die leefden meer dan 60 miljoen jaar geleden! Het oudste op een mens lijkende skelet dat teruggevonden is, is van ongeveer 4 miljoen jaar geleden. Uit dat skelet blijkt dat het een soort rechtoplopende mensaap geweest moet zijn. Er zijn nog oudere botten gevonden die van menselijke soorten geweest kunnen zijn. Wetenschappers kunnen alleen niet met zekerheid zeggen of dit mensen of mensapen betrof.

